

Onderwerp Invulling Noodpakket Energiekosten en Inflatie, pakket 3.3 Fonds voor
mkb
ter informatie
Steller Thorsten Klein

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 8361

Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 7884-2023

Datum

Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte mevrouw/heer,

De kosten voor energie zijn in de loop van 2022 sterk gestegen. Om de effecten van die kostenstijging voor bewoners, ondernemers en organisaties te dempen, heeft de raad op 2 november jl. het “Hulppakket ondersteuning sociale basis en bedrijven” goedgekeurd. In een latere raadsvergadering is het amendement “Energiebesparing eerst” aangenomen.

In deze brief informeren we u over hoe we invulling geven aan dit hulppakket en het amendement. Daarbij richten we ons specifiek op de ondersteuning van het mkb. We beschrijven de budgetten die we als de gemeente beschikbaar stellen. Daarna beschrijven we hoe we de gemeentelijke middelen gaan besteden ten gunste van het Groningse mkb, en alle aspecten die daarbij een rol spelen. We sluiten af met de afwegingen voor te nemen maatregelen. In de bijlage geven we een kort overzicht van de beschikbare Rijksregelingen.

Gemeentelijke maatregelen flankerend aan Rijksregelingen

Allereerst is het goed om te noemen dat het Rijk verschillende regelingen in het leven heeft geroepen om bedrijven (tijdelijk) tegemoet te komen bij de hoge energieprijzen. Ook zijn er verschillende Rijksregelingen om bedrijven te ondersteunen bij het verduurzamen en toekomstbestendig maken van hun bedrijf. Zie de bijlage voor een overzicht van de beschikbare regelingen van het Rijk.

Zoals hieronder nog zal worden toegelicht, is de opgave om alles op te lossen te groot voor de gemeente. Daarom moeten de maatregelen van het Rijk het hart van de oplossing vormen, een gemeente kan daarbij slechts flankerend ondersteunen. Als gemeente hebben we onvoldoende middelen om de gestegen energiekosten bij ondernemers substantieel te dempen. Het beschikbare budget zou slechts voldoende zijn voor hetzij een kleine bijdrage aan honderden ondernemers, of een iets grotere bijdrage aan tientallen ondernemers. In het eerste geval is er niet voldoende uitvoeringscapaciteit beschikbaar binnen de gemeentelijke organisatie. Voor een aanzienlijke groep ondernemers is een relatief klein bedrag (tot ca. € 5.000) slechts een

Volgvel 1

druppel op een gloeiende plaat, en bij een groter bedrag kunnen we slechts een zeer kleine groep ondernemers steunen. Een noodsteunregeling maakt het noodzakelijk om een selectie te maken. Er zijn echter geen eenvoudig toetsbare, objectieve criteria te implementeren, waarmee consequent, doelmatig en transparant een beslissing kan worden genomen om een financiële ondersteuning toe te kennen of af te wijzen. In tegenstelling tot onze coronaregeling TSSG is een differentiatie naar branches bij energiekosten niet mogelijk. Daarvoor zijn de verschillen tussen branches maar ook tussen bedrijven binnen één branche te groot, en afhankelijk van het energiecontract, financiële buffer en mate van verduurzaming van de ondernemer. Een noodsteunregeling, waarbij we een vast bedrag aan getroffen ondernemers overmaken, is daardoor niet haalbaar en niet doelmatig.

Wel willen we ondernemers ondersteunen langs twee lijnen: maatwerkdienstverlening en uitbreiding van Groningen Werkt Slim (GWS). Hiermee investeren we, flankerend aan rijksregelingen, in structuurversterkende maatregelen voor de lange termijn, maar met effect op korte termijn. Op die manier kunnen we bedrijven, naast het focussen op kortetermijndoelstellingen, ook laten inzetten op bedrijvigheid die na deze periode van hoge inflatie voor herstel en groei kan zorgen en helpen we bij hun energietransitie. Het verlagen van de energierekeningen van mkb'ers door middel van structuurversterkende maatregelen is de kortetermijndoelstelling, waarvoor we onderstaand maatregelenpakket hebben samengesteld. Dit pakket maatregelen valt binnen de kaders van het door de raad al vastgestelde Noodpakket en amendement.

Het maatregelenpakket omvat onderstaande samenhangende maatregelen, waarvan enkele gericht op specifieke doelgroepen, die we in de volgende genummerde alinea's nader beschrijven:

1. Maatwerkdienstverlening eerstelijns aanspreekpunt voor mkb in zwaar weer
2. Uitbreiding capaciteit en dienstverlening GWS
 1. Uitbreiding personele capaciteit
 2. Budget/subsidie kleinere verduurzamingsmaatregelen
 3. Gebiedsgericht Instrumentarium
 4. Doelgroepaanpak verhuurders
 5. Doelgroepaanpak monumentale panden
 6. Energieadvies en technisch advies
 7. Klusbus

1. Maatwerkdienstverlening eerstelijns aanspreekpunt voor mkb in zwaar weer

Zoals we van onze mkb'ers horen, zijn de gestegen energieprijzen niet het enige wat het ondernemersklimaat momenteel zwaar maakt. Bij veel ondernemers zijn tijdens de coronabeperkingen de financiële reserves, en daarmee hun investeringsvermogen, sterk geslonken. Daarnaast zijn er veel andere kosten sterk gestegen, zoals personeels-, inkoop- en materiaalkosten. Voor ondernemers is niet altijd duidelijk waar ze voor hulp terecht kunnen. Hulp zou zich niet alleen kunnen beperken tot algemeen advies, maar zou in uiterste gevallen financieel advies, schuldhulp- en inkomensdienstverlening kunnen omvatten. Hiervoor bestaan momenteel verschillende aanspreekpunten danwel loketten, in de praktijk bijvoorbeeld de Groningse bedrijvenverenigingen als eerstelijnsdienstverleners, banken of de accountmanagers van de gemeente.

We horen dat er bij ondernemers in zwaar weer een behoefte bestaat aan advisering over bedrijfsoverdracht, bedrijfsafwikkeling, mogelijk faillissement en ander bedrijfseconomisch advies. Om ondernemers één contactpunt (makelpunt) te kunnen bieden, is een bundeling van alle betrokken dienstverlening en zorgvuldige maar snelle onderlinge afstemming van de

Volgvel 2

dienstverleners noodzakelijk. Daarbij hoort ook een eenvoudige, laagdrempelige bereikbaarheid en doelgroepgerichte communicatie. De dienstverlening kan worden ondersteund met een voucherregeling voor bijvoorbeeld financieel advies. Bij voldoende draagvlak kan uit dit initiatief een structureel eerstelijns aanspreekpunt voor mkb ontstaan. De geschatte kosten voor communicatie, organisatie en een voucherregeling gedurende één jaar bedragen € 150.000. We zijn in overleg met VNO/NCW en de Groningse bedrijvenverenigingen over de organisatie, capaciteit en ondersteuning voor dit eerstelijns aanspreekpunt op korte termijn. Het streven is om in februari te beginnen met de communicatie.

2. Uitbreiding capaciteit en dienstverlening GWS

Zoals hierboven al aangegeven, is directe financiële ondersteuning door middel van een noodsteunregeling niet doelmatig en haalbaar; we kunnen de energierekeningen van mkb niet voor ze betalen. De meest doelmatige manier om mkb'ers wél te ondersteunen is door ze te helpen met de investering in structuurversterkende maatregelen. Daarmee kunnen energiekosten worden gereduceerd, door middel van advies en kleine subsidies. Om dit op korte termijn te kunnen realiseren, maken we gebruik van bestaande structuren. Groningen Werkt Slim is een bestaand duurzaamheidsplatform, gedragen door bedrijvenverenigingen, de provincie en de gemeente Groningen. De organisatie biedt nu al één contactpunt voor ondernemers bij al hun vragen omtrent het verduurzamen van hun bedrijf en huisvesting. De adviseurs bieden eerstelijns advies, als maatwerk, en verbinden en bundelen de behoeftes van ondernemers waar mogelijk. Op dit moment bestaat het team van GWS uit vijf personen, waarvan drie actief als adviseur.

Capaciteitsuitbreiding en aanvullende instrumenten:

1. Uitbreiding personele capaciteit GWS

Uitbreiding van personele capaciteit wordt gefinancierd vanuit het amendement. De uitbreiding van het aantal adviseurs verdelen we regionaal; één adviseur per bedrijvenvereniging. Dit maakt de advisering efficiënter en samenhangender, en biedt de mogelijkheid om op een praktische, haalbare schaal samenwerkingen te inventariseren (bijvoorbeeld door middel van een energiehandelsplatform, zie hieronder). De vier grotere bedrijvenverenigingen kunnen worden bediend met elk één adviseur, de twee kleinere verenigingen (Haren en Ten Boer) met een gedeelde adviseur, maakt een uitbreiding met vijf adviseurs in totaal: ca. € 375.000.

De gebiedsgerichte inzet van adviseurs via Groningen Werkt Slim wordt gekoppeld aan de gebiedsgerichte aanpak bedrijventerreinen zoals die vanuit EZ en de programma's Energie en Ruimtelijke Economie wordt vormgegeven, in samenwerking met de bedrijvenverenigingen, netbeheerder Enexis en de Hanzehogeschool onder de noemer 'Groningen Stroomt Door' (GSD). Daarbij heeft GWS een loketfunctie richting ondernemers en fungeert GSD als backoffice om de aanvullende instrumenten gebiedsgericht in te kunnen zetten. Door de capaciteitsuitbreiding van GWS kunnen ondernemers ook proactiever en meer gericht worden benaderd. We kunnen GWS daarbij prioriteiten meegeven. Te denken valt bijvoorbeeld aan een gecoördineerde benadering van horecaondernemers voor het uitfaseren van terrasverwarmers. Om de zicht- en vindbaarheid van GWS te vergroten zetten we een mediacampagne in.

2. Budget/subsidie voor kleinere verduurzamingsmaatregelen

Voor veel bedrijven kan een kleine, snel toepasbare, gebouwgebonden CO₂-reducerende maatregel (bijvoorbeeld ledverlichting) al op korte termijn de energiekosten reduceren. Hiervoor volstaat veelal een kleine subsidie van € 1.000, die

kan worden ingezet voor aanpassingen aan gebouw of apparatuur. De subsidieprocedure is simpel en laagdrempelig: toetsing van facturen achteraf, door GWS. Een kleinschalige en laagdrempelige subsidie is duidelijk te communiceren richting mkb. Een opschaling is later mogelijk, maar in een eerste fase is onze raming 300 subsidies à € 1.000 = € 300.000.

3. **Gebiedsgericht instrumentarium**

Van onze bedrijven horen we dat er behoefte is aan mogelijkheden om op kleinere schaal (bijvoorbeeld bedrijventerreinen) duurzaamheidsinitiatieven te delen en uit te wisselen. Daarbij valt te denken aan het inzetten van de warmte die bij productieprocessen ontstaat voor de verwarming van een naastgelegen kantoorpand, of een overschot aan opgewekte zonne-energie te delen met naburige bedrijven. In veel gevallen is de uitwisseling van energie virtueel (dat wil zeggen via het bestaande stroomnet) en is er een softwareplatform nodig om de energiestromen te meten en de kosten te compenseren. GSD brengt in kaart welk instrumentarium op specifieke bedrijventerreinen op korte termijn het meeste effect heeft. Naast de kosten voor de software zelf, kost de marketing, communicatie, coördinatie en inventarisatie van synergiemogelijkheden de inzet van één projectleider (€ 75.000/jr).

4. **Doelgroepaanpak verhuurders**

Duurzaamheidsinitiatieven worden beperkt door de split incentive van de verhuurders van vastgoed: de eigenaar is niet gebruiker van het vastgoed en hoeft daarmee niet de (hoge) energierekeningen te betalen. De huurder wederom heeft een duidelijke financiële motivatie om zijn energiekosten te verlagen, maar is terughoudend om te investeren in een pand dat hij of zij niet bezit. Hierdoor, en vanwege de diverse situatie van verhuurders (verschil in kapitaalcracht en investeringsvermogen, incentive, bedrijfseconomische situatie en budgetbehoefte) is een specifieke benadering en aanpak wenselijk. De behoefte aan een financiële ondersteuning (voucherregeling of voordelige leningen voor investeringen) is nog niet geheel duidelijk, maar voor de dialoog en inventarisatie kan één projectleider kunnen worden ingezet: € 75.000 (per jaar).

De eigenaars worden enerzijds gewezen op de geldende regelgeving en de daaruit voortvloeiende verduurzamingsverplichtingen en anderzijds ondersteunen we pandeigenaar en huurder met advies en ondersteuning (maatregel 2 en 6, o.a.). We breiden hiertoe de capaciteit bij VTH uit met 1 fte à € 75.000 (dekking uit amendement).

5. **Doelgroepaanpak monumentale panden**

Met name in de binnenstad zijn veel monumentale panden in gebruik bij retail en horeca. Voor de verduurzaming van deze panden gelden bijzondere regels, en de gebruikers van deze panden ervaren hindernissen bij hun verduurzamingsambitie. Die worden deels veroorzaakt door onvoldoende kennis van de mogelijkheden en geldende beperkingen, maar ook omdat veel gebruikelijke verduurzamingsmaatregelen in hun situatie niet zijn toegestaan, en de kosten veelal hoger liggen. Dit vergt een afzonderlijke benadering en aanpak van eigenaren en gebruikers van de monumentale panden, met specifieke kennis. Kennis en capaciteit zijn in de bestaande formatie van GWS voorhanden.

6. **Energieadvies en technisch advies**

De gebiedsgerichte aanpak van GWS en GSD biedt laagdrempelig eerstelijnsadvies, maar geen diepgravende adviesrapporten. Dat blijkt in veel gevallen ook niet nodig, omdat na een advies van GWS de vervolgstappen (bijvoorbeeld zonnepanelen installeren) duidelijk zijn, en worden overgedragen aan een commerciële partij (betrouwbare regionale installateur). Voor de complexere gevallen, waarbij een uitgebreide energiescan en adviesrapport door een onafhankelijke deskundige nodig

Volgvel 4

is, maken we een voucherregeling beschikbaar. Met een voucher kan de helft van zo'n adviesrapport worden betaald, de andere helft is een eigen bijdrage van de ondernemer zelf. Voorlopige raming: 50 vouchers à € 1.500 maakt € 75.000.

7. **Klusbus**

Vaak is duidelijk waar met kleine verduurzamingsmaatregelen quick wins behaald kunnen worden, bijvoorbeeld met het aanbrengen van tochtstrips, deurdrangers of het vervangen van verlichting. De wachttijd bij installateurs is echter lang, ook (of vooral) bij dit soort kleine klussen. Wanneer na energieadvies (zie punt 6 hierboven) duidelijk wordt, dat een simpele ingreep al kostenbesparing oplevert, kan GWS een 'klusbus' inzetten. Hiermee gaan energie-professionals bij bedrijven langs en voeren ter plekke kleinere energiebesparende maatregelen uit. Hiervoor is naar schatting een werkbudget nodig van € 300.000. Vanwege de tastbaarheid en zichtbaarheid heeft zo'n klusbus een uitstekende promotiewaarde. De bemensing van de service is bovendien geschikt als re-integratieproject of voor een andere invulling met impact.

De maatregelen 1, 2, 6 en 7 zijn concrete, tastbare directe ondersteuningsmaatregelen aan mkb, die op korte termijn inzetbaar zijn en effect gaan hebben. 3, 4 en 5 zijn flankerend met effect op langere termijn.

Beschikbare budgetten gemeente Groningen voor ondersteuning mkb

Het "Hulppakket ondersteuning sociale basis en bedrijven" is bedoeld om tijdelijke ondersteuning te bieden aan bewoners, maatschappelijke organisaties, verenigingen en bedrijven. Pakket 3.3 is specifiek bedoeld voor het mkb. Het "Amendement Energiebesparing eerst" is een incidenteel budget van € 1 mln. in 2023 ten behoeve van een accusysteem, handhavingcapaciteit en de uitbreiding van de capaciteit van Groningen Werkt Slim. Specifiek voor de in deze brief beschreven maatregelen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

1. Hulppakket/Noodpakket energiekosten en inflatie

Het Hulppakket is gericht op verschillende doelgroepen, daarvan kopje 3.3 voor "fonds voor mkb-bedrijven", met een budget van € 1,4 mln.

2. Amendement Energiebesparing Eerst

Het aandeel van het amendement specifiek voor de capaciteit van Groningen Werkt Slim is € 500.000.

De hierboven beschreven maatregelen kosten gezamenlijk € 1.425.000 (geraamd). Met het hulppakket en het amendement staan opgeteld € 1,9 mln. ter beschikking. De geraamde kosten baseren we deels op schattingen; het is van tevoren lastig in te schatten hoeveel bedrijven gebruik gaan maken van de maatregelen en subsidieregelingen (geen precedent). Het verschil van € 475.000 reserveren we voor de maatregelen (bijvoorbeeld subsidie kleine verduurzamingsmaatregelen) die positiever verlopen dan verwacht, of waar een verlenging zinvol is. Om de inzet van middelen te kunnen sturen, monitoren en evalueren we de maatregelen regelmatig. Wanneer deze middelen niet volledig worden uitgeput, blijft het een mogelijkheid de middelen anders in te zetten. Daarover - en over de stand van zaken en het vervolg betreffende de uitvoering van het hulppakket - informeren we uw raad in het tweede kwartaal van 2023.

Naast deze budgetten is er nog een restbedrag uit het coronaherstelplan. Groningen Vooruit is in 2021 tot stand gekomen om de door corona zwaarst getroffen sectoren te ondersteunen en daarbij een extra impuls te geven aan de economie. Diverse maatregelen zijn uitgevoerd, anderen nog in uitvoering en enkele worden voortgezet. Voor een restbedrag van € 800.000

Volgvel 5

moet een nieuwe invulling worden gevonden die in lijn zou kunnen liggen met de maatregelen uit het Hulppakket. Hier komen we bij uw raad op terug in maart of april 2023.

Conclusie

De meest doelmatige manier om mkb'ers te ondersteunen bij het verlagen van hun energielasten, is door ze te helpen met de investering in structuurversterkende maatregelen. We kunnen namelijk wél op relatief korte termijn energiekosten reduceren met advies en kleine subsidies. Dat begint met het bieden van een luisterend oor en een helpende hand in de vorm van een eerstelijns aanspreekpunt (zachte landing) en maatwerk door GWS. Het advies kan bestaan uit aanbevelingen voor concrete verduurzamingsmaatregelen, maar ook door een overzicht te bieden van voorliggende regelingen. Door uitbreiding van het instrumentarium van GWS met snel te implementeren maatregelen kan energieverbruik bij mkb op relatief korte termijn (maar met blijvend effect) worden teruggebracht. Ook wanneer de energiekosten lijken te dalen (zoals op moment van schrijven het geval is), zijn mkb'ers gebaat bij deze maatregelen.

Om deze dienstverlening laagdrempelig en consequent te kunnen aanbieden, moet er één duidelijk gecommuniceerd "loket" worden gecreëerd. Van daar verwijzen we (goed gecoördineerd) door naar alle relevante hulp- en dienstverlening. Voor de benodigde capaciteit en organisatie wordt momenteel gesproken met aangesloten partijen (VNO-NCW en bedrijvenverenigingen).

In samenhang daarmee gaan we de capaciteit en de dienstverlening van GWS uitbreiden door het aantal adviseurs te vergroten, deze projectmatig en per gebied in te zetten, en ze enkele regelingen mee te geven. Op deze manier helpen we niet alleen op korte termijn (met één loket, energie- en technisch advies, en een subsidieregeling voor kleinere verduurzamingsmaatregelen) maar ook structureel, duurzaam effect.

De opgave om mkb-bedrijven te compenseren voor de gestegen energieprijzen is te groot om als gemeente te dragen. De kostenstijgingen en de aantallen getroffen bedrijven maken dat het bedrag dat nodig is voor een wezenlijke compensatie te groot is om uit de beschikbare middelen te betalen. De beperkte middelen en de onmogelijk differentieerbare impact van de gestegen energiekosten voor mkb noopt tot keuzes die niet consequent verantwoord kunnen worden en daarmee is een directe noodsteunregeling niet uitvoerbaar en niet doelmatig.

De geraamde kosten voor de maatregelen beschreven bij 1 en 2 bedragen € 1.425.000, voor in elk geval één jaar, afhankelijk van startdatum en de beschikbaarheid van de personele capaciteit. De uitbreiding van de personele capaciteit van GWS en VTH worden gedekt vanuit het amendement Energiebesparing Eerst (€ 500.000). De overige kosten worden gefinancierd vanuit het Hulppakket. De maatregelen beginnen zo snel mogelijk, in het eerste kwartaal van 2023.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

locosecretaris,
Bert Popken

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.